

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Hemşirelik Öğrencilerinde Duygusal Zekâ ve Mesleki Değerlerin Karşılaştırması

 Hande YAĞCAN¹, Elif ULUDAĞ², Hülya OKUMUŞ³

¹Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD., İzmir, Balçova

²Dr. Öğr. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum- Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., Denizli, Kınıklı Kampüsü

³Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD., Emekli Öğretim Üyesi

Öz

Giriş: Giriş: Hemşirelerin, bakımı etkin biçimde verebilmesi için, mesleğin profesyonel değerlerini bilmesi ve içselleştirmesi gerekmektedir. Duygusal zekânın yüksek olmasının bireylerin iş, eğitim gibi alanlarda istedikleri sonuca ulaşabilmesinde etkili olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâlarının ve mesleki değerlerinin karşılaştırılması ve aralarındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır. **Yöntem:** Araştırma 13-15 Nisan 2017 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinin hemşirelik fakültesinde eğitim görmekte olan 505 lisans öğrencisi ile yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak “Öğrenci Bilgi Formu”, “Duygusal Zekâ Özellik Ölçeği-Kısa Formu (DZÖÖ-KF)” ve “Revize Edilen Hemşirelerin Mesleki Değerleri Ölçeği (HMDÖ-R)” kullanılmıştır. Verilerinin analizinde Shapiro-Wilk, Mann Whitney U, Kruskal Wallis ve Spearman Korelasyon analizleri kullanılmıştır. **Bulgular:** Kız (107.88 ± 15.34) ve erkek (103.81 ± 16.83) öğrencilerin HMDÖ-R puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p = .040). Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeğinin Bakım Verme faktöründe kız öğrencilerin puan ortalamaları (59.57 ± 8.75) erkeklerinkine (57.06 ± 9.93) göre anlamlı bir şekilde yüksek olup (p = .030), Profesyonellik ve Güven faktörlerinde de kız öğrencilerin puan ortalamaları yüksek saptanmıştır. Kız öğrencilerde duygusal alt boyutu puan ortalaması (19.82 ± 3.74) erkeklere (18.88 ± 3.66) göre daha yüksek bulunmuştur (p = .01, U = 16.586). Sosyallik ve öz kontrol alt boyutlarında erkeklerin, iyi oluş boyutunda kız öğrencilerin puan ortalamaları yüksek olup bu fark anlamlı bulunmamıştır. Kız (97.85 ± 14.29) ve erkek öğrencilerin (97.62 ± 15.61) DZÖÖ-KF toplam duygusal zekâ alt boyutu puan ortalamaları arasında bir fark bulunmamıştır. Hemşirelik öğrencilerinin HMDÖ-R toplam puan ortalaması ve tüm alt boyutları ile DZÖÖ-KF toplam duygusal zekâ alt boyutu arasında (p = .000, r = .31-.37) orta düzeyde pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. **Sonuç:** Hemşirelik öğrencilerinin cinsiyet farkı olmaksızın duygusal zekâ düzeyleri ile hemşirelik mesleği değerleri algılarının doğru orantılı olduğu görülmüştür. Hemşirelik öğrencilerinin cinsiyetlerine göre duygusal zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Kız öğrencilerin erkeklere göre HMDÖ-R puanlarının daha yüksek olması mesleki değerlere uyum eğiliminin daha güçlü olduğu yönündedir. **Anahtar Sözcükler:** Değerler, Duygusal Zekâ, Hemşirelik, Profesyonellik.

Abstract

The Comparison of Nursing Students' Emotional Intelligence and Professional Values

Background: Nurses need to know and internalize the professional values of the profession in order to provide care effectively. It is emphasized that high emotional intelligence is effective for individuals to achieve the desired result in areas such as work and education. Therefore, it is important to study the emotional intelligence and professional values of nursing students. **Objectives:** This study was planned to compare the emotional intelligence of nursing students with their professional values and to determine the relationship between them. **Methods:** The study was applied to 505 students of a state nursing faculty between 13-15 April 2017. In data collection; “Information Questionnaire for Students”, “Trait Emotional Intelligence Scale- Short Form (TEIS-SF): Scale-Short Form and “Nurses Professional Values Scale-Revised (NPVS-R)” tools were used. Shapiro-Wilk, Mann Whitney U, Kruskal Wallis and Spearman Correlation were used in data analysis. **Results:** A statistically significant difference was determined among NPVS-R point averages of the female (107.88 ± 15.34) and male students (103.81 ± 16.83) (p = .040, U = 17.178). In Giving Care factor of NPVS-R, point averages of the females (59.57 ± 8.75) were significantly higher compared to the males (57.06 ± 9.93) (p = .030, U = 16.990), point averages of females were determined to be higher also in Professionalism and Confidence factors. No statistically significant difference was determined between TEIS-SF point averages of female (97.85 ± 14.29) and male (97.62 ± 15.61) students. Point averages of emotionality sub-dimension were determined to be significantly higher in females (19.82 ± 3.74) than males (18.88 ± 3.66) (p = .010, U = 16.586). Point averages of males were determined to be higher in sociability and self-control sub-dimensions and point averages of females were determined to be higher in well-being sub-dimension; however, there was no statistically significant difference was determined. Furthermore, a low positive association was determined between NPVS-R total emotional intelligence subscale and TEIS-SF point averages and all subscales of nursing students (p = .000, r = .31-.37). **Conclusion:** The emotional intelligence level of the nursing students and their perception for professional values is directly proportional, regardless of gender. No statistically significant difference was determined between emotional intelligence levels in accordance with their gender in nursing students. As NPVS-R points of female students were higher than males shows that their tendency to adapt to professional values is stronger than boys. **Key Words:** Emotional Intelligence, Nursing, Professionalism, Values.

Geliş Tarihi / Received: 07.08.2020 Kabul Tarihi / Accepted: 16.06.2021

Correspondence Author: Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD., İzmir, Balçova
ORCID NO:0000-0001-9658-0449, E-mail: hande.yagcan@gmail.com

Cite This Article: Yağcan H, Uludağ E, Okumuş H. Hemşirelik Öğrencilerinde Duygusal Zekâ ve Mesleki Değerlerin Karşılaştırması Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi. 2021; 14(3): 224-231

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi 2021 Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License

Duygusal zekâ kavramı empati yapabilme, yeni ortam ve durumlara uyum sağlayabilme, problem çözebilme, mizacını kontrol edebilme ve bağımsız davranabilme becerileriyle birlikte değerlendirilmektedir. Bir bireyin duygusal zekâsının yüksekliği, bu bireyin iş, eğitim, özel yaşam gibi birçok alanında istediği sonuçlara ulaşabilme için duygularını istediği şekilde kullanabildiğini göstermektedir (1-5).

Araştırmalara göre, duygusal zekâsı yüksek bireyler, değişime daha iyi uyum sağlama becerisine sahip olup, stresle daha iyi baş edebilmekte ve daha sosyal olmaktadır. Ayrıca duygusal zekânın analitik zekâyâ göre bireysel ve mesleki yaşamda başarının belirleyicisi olduğu kabul edilmektedir (1). Duygusal zekâsı yüksek olan bireyler, duygularını daha iyi ifade eder ve yönetirler (2). Yapılan bir çalışmada öğrencilerin algıladıkları öz yeterliliğin, sosyal becerilerine ve duygusal zekâlarına göre farklılık gösterdiği, birbirleri ile ilişkili oldukları ve cinsiyetlerinin öz yeterliliği, sosyal becerileri ve duygusal zekâyı etkilemediği saptanmıştır (3). Duygusal zekâ ölçeği kullanılarak yapılan hemşirelik çalışmalarında, duygusal zekânın stresle başetme, farklılık, yönetim, iletişim, empati, uygulama, etik muhakeme becerilerini ve hasta memnuniyetini olumlu problem çözüme becerilerini negatif yönde etkilediği saptanmıştır (4-8). Çankaya & Eriş'in (2020) yaptıkları bir çalışmada ise medeni durum, mesleki deneyim ve yaş grupları gibi demografik özelliklerin hemşire ve ebelerin duygusal zekâ düzeylerinde anlamlı farklılıklara yol açtığı belirlenmiştir (9).

Hemşirelerin, bakımı en etkin biçimde verebilmesi için, ne yaptığını, niçin yaptığını anlaması, hemşirelik felsefesine ve profesyonel hemşireliğe uygun bilgi, beceri ve davranışları kazanması, mesleki davranışlarını yönlendirerek nitelikli hizmet vermesini sağlayan mesleki değerlerinin farkında olması önemlidir (10-12). Hemşirelik mesleğinin değerleri ise alturizm, eşitlik, insan onuru, adalet ve doğruluk olarak belirtilmektedir (7). Hemşirelik mesleğinde profesyonellerin kurallara, mevcut duruma ve bireysel özelliklere dikkatli yaklaşımı, bireylere hizmet verirken, davranış ve tutumlarını savunurken uygulamalarında yetkin olmaları, akılcı ve etik davranışları ve mesleki değerlerini kullanmaları beklenmektedir (7,12). Görüş ve ark.'nın (2014) "Hemşirelikte Profesyonel Değerler Ölçeğini" kullandıkları çalışmalarında 40 yaş ve üstü, erkek, bekâr olan, yüksek lisans yapan, idari görevi olan, dernek üyeliği bulunan, bilimsel toplantılara katılan ve profesyonel değerler konusunda eğitim alan hemşirelerin profesyonel değerler ölçeği puanları daha yüksek bulunmuştur (13).

Hemşirelerin cinsiyetlerine göre duygusal zekâlarının bu değerlerin farkında olmalarını etkileyip, etkilemediği bilinmemektedir. Ülkemizde yapılan hemşirelerin cinsiyetlerine göre duygusal zekâlarının belirlenmesi ile ilgili bir çalışmada kız öğrencilerin duygusal zekâ ölçeği puanları erkek öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin yaşı, girişkenliği ve sınıf düzeyi arttıkça duygusal zekâ puanlarının arttığı saptanmıştır (14). Hemşirelik değerleri ile duygusal zekânın karşılaştırıldığı başka bir çalışmada ise hemşirelerin eğitim durumları, mesleklerini severek yapma durumları, cinsiyetleri, çocuk sahibi olma durumları, çalıştıkları pozisyon ve çalışma yıllarının duygusal zekâ düzeyleri ile ilişkili olduğu belirtilmektedir. Ayrıca yapılan çalışmalarda hemşirelerin profesyonel değerleri ölçeği ve duygusal zekâ düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlılık saptanmıştır (15,16). Ancak öğrenci hemşirelerin cinsiyetlerine göre duygusal zekâlarının hemşirelik değerlerine olan etkisine ilişkin literatürde güncel bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın, hemşirelik mesleki değerlerinin cinsiyete göre içselleştirilmesine yönelik eğitim ve uygulamalara rehberlik edeceği ve daha etkin stratejilerin geliştirilmesi için yararlı bilgiler sağlayacağı öngörülmektedir.

Hemşireliğin profesyonel değerlerinin hastalarla, meslektaşlarla, diğer ekip üyeleri ile ve toplumla etkileşimlerde rehberlik eden uygulamalar olduğu ifade edilmektedir (17). Hemşirelik mesleğinin profesyonel değerlerinin yaş, cinsiyet, medeni durum ve eğitim durumu gibi sosyo-demografik faktörlerden etkilenebildiği görülmektedir (7). Hemşirelik mesleği gibi, duyguların önemli rol oynadığı mesleklerde, tüm etkileyen etmenlerin yanında hemşirelerin duygularının da mesleki değerleri etkilemede önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle duygusal zekânın hemşireliğin mesleki değerleri ile ilişkisinin belirlenmesinin ve cinsiyetlerine göre duygusal zekâları ile mesleki değerlerinin karşılaştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırma Soruları

- Öğrenci hemşirelerin cinsiyetlerine göre duygusal zekâları arasında fark var mıdır?
- Öğrenci hemşirelerin cinsiyetlerine göre mesleki değer algıları arasında fark var mıdır?
- Öğrenci hemşirelerin duygusal zekâ düzeyleri ile mesleki değer algıları arasında ilişki var mıdır?

Amaç

Bu araştırma; hemşirelik öğrencilerinin cinsiyetlerine göre duygusal zekâları ile mesleki değerlerinin karşılaştırılması ve aralarındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır

Yöntem

Araştırmanın Tipi

Analitik kesitsel tipte bir çalışmadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırmanın verileri 13-15 Nisan 2017 tarihleri arasında İzmir ilinde bir devlet üniversitesi hemşirelik fakültesinde toplanmıştır.

Araştırmanın Evreni/Örnekleme

Araştırma evrenini çalışmanın yürütüldüğü hemşirelik fakültesinde öğrenim görmekte olan tüm üçüncü sınıf ve intörn öğrencileri (N=600 öğrenci) oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup çalışma 505 gönüllü öğrenci ile tamamlanmıştır. Araştırmada sınıflar arası karşılaştırma hedeflenmediği için, araştırma evrenine hemşirelik mesleki değerlerinin gelişmişlik düzeylerinde homojenliğin sağlanması amacıyla üçüncü sınıf ve intörn öğrencileri dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları-Geçerlik ve Güvenirlik Bilgileri

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Öğrenci Bilgi Formu”, “Duygusal Zekâ Ölçeği-Kısa Formu” ve “Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği” kullanılmıştır.

Öğrenci Bilgi Formu:

Araştırmada öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini saptamak için araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan formda; yaş, cinsiyet, hemşirelik mesleğini seçme nedeni, meslek seçimini etkileyen kişi ve öğrencilik sürecinde mesleği sevmeye durumu içeren sorular yer almaktadır (1-17).

Duygusal Zekâ Özellik Ölçeği-Kısa Formu (DZÖÖ-KF):

Petrides ve Furnham'ın (2,18) tarafından bireyin duygusal yeterlikleriyle ilgili kendini algılama düzeyini belirlemek üzere geliştirilmiş bir ölçektir. Trait Emotional Intelligence Scale (TEIQue) formunun uzun formatına dayanmaktadır (1). Ölçek orijinalinde 30 maddeden oluşan bir ölçme aracıdır. Deniz ve arkadaşları (2013) tarafından Türkçe geçerlik güvenirliği yapılan ölçek 20 maddeye indirilmiştir. Ölçekte duygusal zekânın beş boyutuna (iyi oluş, öz kontrol, duygusallık, sosyallik ve toplam duygusal zekâ) ilişkin toplam 20 madde bulunmaktadır. Ölçekte, “kesinlikle katılmıyorum” dan “kesinlikle katılıyorum” a kadar 7’li likert tipi puanlama yapılmaktadır. Ölçek alt boyutları “Öznel iyi oluş” (6, 13, 16, 18 maddeleri), “Öz kontrol” (2*, 4*, 10, 14* maddeleri), “Duygusallık” (5*, 11*, 15, 19* maddeleri), “Sosyallik” (3, 7*, 8, 17* maddeleri) ve “Toplam duygusal zekâ” (1, 9*, 12*, 20) oluşmaktadır (19). (*) İşareti olan maddeler ters çevrilerek puanlanmaktadır. Ölçek toplam puanı hesaplanmadığı için alınabilecek maksimum ve minimum puanlar ölçeğin geliştirildiği çalışmada ve Türkçe geçerlik güvenirlik çalışmasında belirtilmemiştir (2,18,19). Yapılan farklı çalışmalarda cronbach alfa katsayıları iyi oluş için .74-.80, öz kontrol için .59-.75, duygusallık için .66-.69, sosyallik için .60-.69 ve toplam duygusal zekâ için .87-.90 arasında değişmektedir (20, 21). Deniz ve arkadaşları (2013) tarafından DZÖÖ-KF'nun alt boyutlarının cronbach alfa katsayıları; İyi Oluş faktörü için .72, Öz kontrol için .70, Duygusallık için .66, Sosyallik için .70 ve Toplam Duygusal Zekâ .81 olarak bulunmuştur (19). Puanların yüksekliği duygusal zekâ özelliğinin yüksekliği anlamına gelmektedir. Çalışmada DZÖÖ-KF ölçeği alt boyutları cronbach alfa katsayıları; İyi Oluş faktörü için .69, Öz kontrol için .73, Duygusallık için .62 ve Sosyallik için .71 ve Toplam Duygusal Zekâ için .98 olarak bulunmuştur.

Revize Edilen Hemşirelerin Mesleki Değerleri Ölçeği (HMDÖ-R): (Nurses Professional Values Scale- NPVS-R):

Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin mesleki değerleri algılama düzeyini belirlemek üzere Weis ve Schank (2009) tarafından geliştirilen ve Türkçe geçerlik güvenirliği Acaroğlu (2014) tarafından yapılmış olan, beşli likert tipte (1-önemli değil, 2-biraz önemli, 3-önemli, 4-çok önemli, 5-çok fazla önemli), 26 madde içeren bir ölçektir (10,22). Ölçeğin toplam puanı, yanıtlara karşılık gelen sayısal değerlerin toplanması ile elde edilir. Ölçekte ters çevrilerek puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puanlar 26-130 arasındadır. Yüksek puan mesleki değerlere uyumun güçlü olduğunu gösterir. Weis ve Schank (2009), original ölçeğin psikometrik özelliklerini test ettikleri çalışmada Cronbach alfa katsayısını .92 bulmuştur. Aynı çalışmada, ölçeğin, faktör yük değeri .46-.79 aralığında değişen beş faktör ile desteklendiği saptanmış ve bunlar Bakım, Aktivizm, Güven, Profesyonellik ve Adalet olarak isimlendirilmiştir (22). Ölçeğin çok faktörlü yapısı özgün çalışmada beş faktörden oluşurken, Acaroğlu'nun geçerlik güvenirlik çalışmasında ise üç faktörde toplanmıştır. Bu faktörler “Bakım” (12-25 maddeleri arası), “Profesyonellik” (4- 9, 11, 26 maddeleri) ve “Güven” (1-3 maddeleri arası) olarak belirlenmiştir. Cronbach alfa katsayısı .96, madde toplam puan korelasyonları .47 ile .79 arasında bulunmuştur (10). Çalışmada ölçeğin cronbach alfa katsayısı .94, madde toplam puan korelasyonları .38 ile .80 arasında, alt boyutların cronbach alfa katsayıları; Bakım faktörü için .93, Profesyonellik faktörü için .87 ve Güven faktörü için .73 arasında bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri kurum ve ilgili sınıfların ders eğitmeninin izinleri alınarak eğitmenin ve öğrencilerin ortak uygun zaman diliminde, genellikle ders başlangıcından önce araştırmacılar tarafından toplanmıştır. İlgili formlar, araştırma ile ilgili ön açıklama yapıp yazılı onamları alındıktan sonra öğrencilere tarafından doldurulmuştur. Formların öğrenciler tarafından doldurulması 10 dk. sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi

Sosyo demografik verilerin sayı, yüzde, sıklık analizleri yapılmıştır. Değişkenler arasında karşılaştırma yapmadan önce Shapiro-Wilk normallik analizi yapılmış ve verilerin normal dağılmadığı saptanmıştır ($p<0.05$). Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâlarının hemşirelik mesleğinin profesyonel değerleri üzerine etkisini belirlemek amacıyla parametrik testlerden iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ve korelasyon analizi yapılmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin cinsiyetlerine göre duygusal zekâları ve hemşirelik mesleğinin profesyonel değerleri algıları normal dağılım sağlanmadığı için değerlendirmede nonparametrik Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Duygusal Zekâ Özellik Ölçeği ve Revize Edilen Hemşirelerin Mesleki Değerleri Ölçeği'nin cronbach alfa katsayıları hesaplanmıştır. Çalışma verilerinin analizinde Shapiro-Wilk, Mann Whitney U, Kruskal Wallis ve Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Çalışmanın Bağımlı Değişkeni: Hemşirelik mesleği değerleri algısı

Çalışmanın Bağımsız Değişkeni: Öğrencilerin cinsiyetlerine göre duygusal zekâ puanları

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın uygulanabilmesi için, ilgili üniversitenin Hemşirelik Fakültesi Dekanlığından kurum izni (Tarih/Sayı: 21.03.2017/19396244-108.99) ve ilgili üniversitenin girişimsel olmayan araştırmalar etik kurulundan (Tarih/Sayı:13.04.2017/2017/08-17) etik kurul izni alınmıştır. Araştırma öncesinde ölçek kullanım izinleri alınmış olup hemşirelik öğrencilerine çalışmanın amacı açıklanarak, gönüllü hemşirelik öğrencilerinden sözel onam ve aydınlatılmış onam formu ile yazılı izinleri alınmıştır. Makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Bulgular

Çalışmaya 408 kız (%80.8) ve 97 (%19.2) erkek öğrenci katılmış olup veriler cinsiyete göre normal dağılım göstermemektedir ($p = .000$). Öğrencilerin yaş ortalaması 22.20 ± 1.38 olup, %69.1'i mesleği isteyerek seçmiştir. Meslek seçimlerini öğrencilerin %45.3'ü kendi kararıyla, %41'i ailesinin isteğiyle, %9.3'ü öğretmenin ve %4.4'ü arkadaşlarının yönlendirmesi ile yapmıştır. Öğrencilerin %84.8'i hemşirelik mesleğini sevdiğini ve %76'sı güçlü bulduğunu belirtmiştir.

Duygusal Zekâ:

Duygusal zekâ ölçeği alt boyutları puan ortalamaları; İyi Oluş 19.96 ± 3.76 , Öz Kontrol 18.41 ± 4.06 , Duygusalılık 19.63 ± 3.74 , Sosyallik 19.92 ± 4.07 ve Toplam Duygusal Zekâ alt boyutu puan ortalaması 97.80 ± 14.53 olarak saptanmıştır.

Mesleki Değerler:

Öğrencilerin HMDÖ-R toplam puan ortalaması 107.09 ± 15.70 (min = 61- max = 130) olup ortalamanın üzerindedir. Destekleyen 3 faktör puan ortalamaları; Bakım Verme 59.08 ± 9.02 (min = 34- max = 70); Profesyonellik 31.96 ± 5.30 (min = 17- max = 40) ve Güven 11.92 ± 2.00 (min = 3- max = 15) olarak yüksek bulunmuştur.

Kız öğrencilerin HMDÖ-R'nün genel puan ortalamaları (107.87 ± 15.33) ve erkek öğrencilerin puan ortalamalarından (103.81 ± 16.83) daha yüksek olup, öğrencilerin HMDÖ-R'nün genel puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($U = 17.178$, $p = .040$). Hemşirelerin profesyonel değerleri ölçeğinin Bakım Verme faktöründe kız öğrencilerin puan ortalamaları (59.57 ± 8.75) erkek öğrencilerinkine (57.06 ± 9.93) göre daha yüksek olup bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($U = 16.990$, $p = .030$). Profesyonellik ve Güven faktörlerinde de kız öğrencilerin puan ortalamaları erkek öğrencilerin puan ortalamalarından daha yüksek saptanmış olmasına rağmen bu sonuçlar istatistiksel düzeyde anlamlı bulunmamıştır ($p > .050$) (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre DZÖÖ-KF ve HMDÖ-R Puanları Arasındaki Fark

DZÖÖ - KF	Kız Öğrenciler		Erkek Öğrenciler		p	U
	N	Ort ± SS	N	Ort ± SS		
DZÖÖ-İyi Oluş		20.02 ± 3.80		19.76 ± 3.60	.610	19.139
DZÖÖ-Öz Kontrol		18.27 ± 4.02		19.04 ± 4.23	.110	21.814
DZÖÖ-Duygusalılık		19.82 ± 3.74		18.88 ± 3.66	.010*	16.586
DZÖÖ-Sosyallik		19.87 ± 4.08		20.16 ± 4.05	.550	20.540
DZÖÖ-Toplam Duygusal Zekâ		97.85 ± 14.29		97.62 ± 15.61	.770	19.418
	408		97			
HMDÖ-R						
HMDÖ-Bakım Verme		59.57 ± 8.75		57.06 ± 9.93	.030*	16.990
HMDÖ-Profesyonellik		32.18 ± 5.27		31.06 ± 5.38	.900	17.604
HMDÖ-Güven		11.97 ± 1.91		11.70 ± 2.37	.717	19.324
HMDÖ-R Toplam		107.88 ± 15.34		103.81 ± 16.83	.040*	17.178

* $p \leq .050$

Kız (97.85 ± 14.29) ve erkek öğrencilerin (97.62 ± 15.61) toplam duygusal zekâ alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kız öğrencilerde duygusalılık alt boyutu puan ortalaması (19.82 ± 3.74) erkek öğrencilere göre (18.88 ± 3.66) daha yüksek bulunmuş olup bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($U = 16.586$, $p = .010$). Sosyallik ve öz kontrol alt boyutlarında erkeklerin, iyi oluş boyutunda kız öğrencilerin puan ortalamaları yüksek bulunurken bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .050$) (Tablo 1).

Kız öğrencilerin %69.6'sı ve erkek öğrencilerin %67'si mesleğini isteyerek seçmiş olup bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($X^2 = 0.248$, $p = 0.619$). Öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek seçenlerin DZÖÖ-KF alt boyutları; İyi Oluş ($U = 22.286$, $p = .000$), Duygusalılık ($U = 22.760$, $p = .000$) ve Toplam Duygusal Zekâ ($U = 22.787$, $p = .000$) puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır. Kız öğrencilerin mesleğini isteyerek seçenlerin DZÖÖ-KF İyi oluş ($U = 13.835$, $p = .010$), alt boyut puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır. Erkek öğrencilerin mesleğini isteyerek seçenlerin DZÖÖ-KF Duygusalılık ($U = 622.500$, $p = .001$), Sosyallik ($U = 750.000$, $p = .026$), Öz kontrol ($U = 601.000$, $p = .001$) ve Toplam Duygusal Zekâ ($U = 700.500$, $p = .009$) alt boyutları puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek seçmeleri ve HMDÖ-R ölçeği alt boyutları ve toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.005$).

Tablo 2. Öğrencilerin HMDÖ-R ve DZÖÖ-KF Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

DZÖÖ-KF					
HMDÖ-R	İyi Oluş	Öz Kontrol	Duygusallık	Sosyallik	Toplam Duygusal Zekâ
Bakım Verme	r .32	.17	.25	.27	.36
	p .000	.000	.000	.000	.000
Profesyonellik	r .28	.16	.21	.25	.31
	p .000	.000	.000	.000	.000
Güven	r .28	.17	.23	.26	.33
	p .000	.000	.000	.000	.000
Toplam	r .33	.18	.25	.28	.37
	p .000	.000	.000	.000	.000

Hemşirelik öğrencilerinin HMDÖ-R toplam puan ortalaması ve tüm alt boyutları ile DZÖÖ-KF toplam duygusal zekâ alt boyutu arasında ($p = .000$, $r = .31$ -.37) orta düzeyde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Tablo 2).

Kız öğrencilerin HMDÖ-R toplam puan ortalamaları ile DZÖÖ Toplam Duygusal Zekâ ($p = .000$, $r = .314$) alt boyutu arasında orta düzeyde ve İyi Oluş ($p = .000$, $r = .287$), Duygusallık ($p = .000$, $r = .216$), Sosyallik ($p = .000$, $r = .221$), Öz Kontrol alt boyutu arasında ($p = .003$, $r = .148$) düşük düzeyde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. HMDÖ-R Bakım alt boyutu ile DZÖÖ Toplam Duygusal Zekâ ($p = .000$, $r = .321$) alt boyutu arasında orta düzeyde ve İyi Oluş ($p = .000$, $r = .293$), Duygusallık ($p = .000$, $r = .210$), Sosyallik ($p = .000$, $r = .236$), Öz Kontrol alt boyutları arasında ($p = .001$, $r = .158$) düşük düzeyde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. HMDÖ-R Profesyonellik alt boyutu ile DZÖÖ Toplam Duygusal Zekâ ($p = .000$, $r = .272$), İyi Oluş ($p = .000$, $r = .256$), Sosyallik ($p = .000$, $r = .221$), Duygusallık ($p = .002$, $r = .156$) ve Öz Kontrol alt boyutları arasında ($p = .001$, $r = .141$) düşük düzeyde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. HMDÖ-R Güven alt boyutu ile DZÖÖ Toplam Duygusal Zekâ ($p = .000$, $r = .287$), İyi Oluş ($p = .000$, $r = .258$), Sosyallik ($p = .000$, $r = .206$), Duygusallık ($p = .000$, $r = .212$) ve Öz Kontrol ($p = .005$, $r = .139$) alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Erkek öğrencilerin HMDÖ-R toplam puan ortalamaları ile DZÖÖ Toplam Duygusal Zekâ ($p = .000$, $r = .570$), Sosyallik ($p = .000$, $r = .512$) alt boyutları arasında yüksek düzeyde, İyi Oluş ($p = .000$, $r = .481$), Duygusallık ($p = .000$, $r = .413$), Öz Kontrol ($p = .001$, $r = .345$) alt boyutu arasında alt boyutları arasında orta düzeyde, pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. HMDÖ-R Bakım alt boyutu puan ortalaması ile DZÖÖ Toplam Duygusal Zekâ ($p = .000$, $r = .538$), Sosyallik ($p = .000$, $r = .503$) alt boyutları arasında yüksek düzeyde ve İyi Oluş ($p = .000$, $r = .461$), Duygusallık ($p = .000$, $r = .376$), Öz Kontrol alt boyutları arasında ($p = .001$, $r = .319$) orta düzeyde, pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. HMDÖ-R Profesyonellik alt boyutu puan ortalaması ile DZÖÖ Toplam Duygusal Zekâ ($p = .000$, $r = .502$) alt boyutu arasında yüksek düzeyde, İyi Oluş ($p = .000$, $r = .408$), Duygusallık ($p = .000$, $r = .420$), Sosyallik ($p = .000$, $r = .398$) alt boyutları arasında orta düzeyde ve Öz Kontrol alt boyutu arasında ($p = .004$, $r = .288$) düşük düzeyde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. HMDÖ-R Güven alt boyutu puan ortalaması ile DZÖÖ Toplam Duygusal Zekâ ($p = .000$, $r = .475$), İyi Oluş ($p = .000$, $r = .400$), Sosyallik ($p = .000$, $r = .466$), Duygusallık ($p = .002$, $r = .313$) ve Öz Kontrol ($p = .002$, $r = .318$) alt boyutları arasında orta düzeyde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tartışma

Çalışmada hemşirelik öğrencilerinin DZÖÖ-KF toplam duygusal zekâ alt boyutu puan ortalaması 97.80 ± 14.53 olarak saptanmıştır. Talmana ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin emosyonel zekâsının orta düzeyde olduğu ve ders başarı durumlarını etkilediği saptanmıştır (23). Çalışmada ayrıca kız ve erkek öğrencilerin toplam duygusal zekâları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Benzer şekilde yapılan çalışmalarda duygusal zekâ açısından kadın ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirtilmektedir (3,24). Yapılan başka bir çalışmada ise kız öğrencilerin duygusal zekâ ölçeği puanları erkek öğrencilerden yüksek bulunmuştur (14). Ayrıca, çalışmada hemşirelik öğrencilerinin, HMDÖ-R puan ortalaması 107.09 ± 15.70 olup, kız öğrencilerin hemşirelik değerleri puan ortalamasının erkek öğrencilerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Kız öğrencilerin hemşirelik değerleri ölçeği toplam ve bakım verme alt boyutu puan ortalamasının erkek öğrencilerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu, profesyonellik ve güven alt boyutlarının puan ortalamalarının da erkek öğrencilerden yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Karadağlı'nın (2016) çalışmasında da kız öğrencilerin profesyonel değerleri puan ortalaması erkek öğrencilerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek bulunmuştur (25). Görüş ve arkadaşlarının (2014) çalışmalarında ise erkek hemşirelerin profesyonel değerler ölçeği puanları daha yüksek olarak saptanmıştır. Mesleki kıdem, uzmanlık alanının, pozisyonun, bekar olmanın, yüksek lisans yapmanın, dernek üyeliğinin, bilimsel toplantılara katılmanın ve profesyonel değerler konusunda eğitim almanın hemşirelerin profesyonel değerlerini etkilediği belirtilmiştir (13). Kız öğrencilerde hemşireliğin mesleki değerlerinin toplumsal roller, normlar, dini inanışlar vb. gibi diğer faktörlerden erkek öğrencilere göre daha fazla etkilenmiş olabileceği düşünülebilir.

Duygusal zekâ ölçeğinin alt boyutlarından iyi oluşluk alt boyutu puan ortalamasının kız öğrencilerde, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Duygusal zekânın duyguları anlama ve kişisel gelişimi sağlamak için duyguları düzenleme yeteneği olduğu belirtilmektedir. İyi oluşluk alt boyutu kişinin kendini değerlendirmesiyle ilgili maddeleri içermektedir. Duygusal zekânın, kişilerin sadece başkalarıyla değil kendisi ile de ne kadar iyi ilişki kurduğunu belirleyen bir yetenek olduğu belirtilmektedir. Ayrıca etkili liderlik davranışıyla da ilişkilendirilmiştir (26). Duygusal zekâ seviyesi yüksek hemşirelerin yoğun iş temposunda kendi ruh sağlıklarını koruyabildikleri ve hastalarına etkin ve kaliteli bakım verebildikleri

belirtilmektedir (27). Bu nedenle, iyi oluşluk alt boyutunun hemşireliğin mesleki değerlerini etkilediği düşünülmekte olup çalışma da ilgili alt boyutun hemşirelik mesleki değerleri üzerine orta düzeyde anlamlı bir etkisi olduğu saptanmıştır.

Duygusal zekâ ölçeğinin alt boyutlarından öz kontrol alt boyutunun erkek öğrencilerde, kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Duygusal zekâ ölçeği kullanılarak yapılan hemşirelik çalışmalarında, duygusal zekânın stresle baş etme, iletişim ve etik muhakeme becerilerini olumlu yönde etkilediği saptanmıştır (4-8). Duygusal zekânın hastalarla yaşanan olumsuzlukları olumlu duyguya dönüştürme becerisini ve kişisel güçlenmeyi artırdığı düşünülmektedir. Ayrıca duygusal zekânın bireyin kendi duygularını ve ilişkilerini yönetme yeteneğinin gelişmesine katkı sağladığı ifade edilmektedir (7). Hemşirelik mesleği değerlerinde ise insanların durumlar karşısında tutumlarının önemli yeri olduğu belirtilmektedir (28). Bu nedenle öz kontrolün hemşireliğin mesleki değerlerini etkilediği düşünülmekte olup çalışma da ilgili alt boyutun hemşirelik mesleki değerleri üzerine düşük düzeyde anlamlı bir etkisi olduğu saptanmıştır.

Duygusal zekâ ölçeğinin alt boyutlarından duygusal alt boyutunun kız öğrencilerde, erkek öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir. Hemşirelik mesleğinde başkalarının duygularının farkında olmanın hasta bakımındaki önemi bilinmektedir. Duygusal zekânın bireylerin duygularını anlamasına, yönetmesine ve işlerini kontrol altına almasına yardımcı olduğu belirtilmektedir (7,29). Duygusal zekânın mesleki doyum alma, stres seviyesi, tükenmişlik düzeyi üzerindeki etkileri konusunda fikir birliği bulunmaktadır. Duygusal zekâ, hasta bakım kalitesini ve sonuçlarını, karar vermeyi, eleştirel düşünmeyi, hemşirelerin iyilik durumunu ve hemşirelik uygulamalarını geliştirebilmek için önemli bir kavram olarak görülmektedir (29). Hemşireliğin profesyonel değerlerinde ise hastalarla, meslektaşlarla, diğer ekip üyeleri ve toplumla etkileşimin önemli olduğu belirtilmektedir (17). Ayrıca hemşirelik mesleğinin en önemli değerlerinden biri insan onurunun korunmasıdır (7). İnsanlarla doğru etkileşim kurmanın ve onurlarını korumanın, onların duygularını doğru anlamakla ilişkili olduğu bilinmektedir. Çalışmada hemşireliğin mesleki değerleri ile duygusal alt boyutunu arasında zayıf düzeyde pozitif yönde bir ilişki saptanmış olsa da bu ilişkinin farklı bir araştırma potansiyeli taşıdığı düşünülebilir.

Duygusal zekâ ölçeğinin alt boyutlarından sosyallik alt boyutunun erkek öğrencilerde, kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Sosyallik alt boyutunun kendini ifade edebilme becerilerini sorgulayan maddelerden oluştuğu görülmektedir. Duygusal zekâ yüksek olan bireylerde kişiler arası etkileşim ve kendini ifade edebilme yeteneğinin yüksek olduğu belirtilmektedir. Duygusal zekâ yüksek olan hemşirelerin sosyal becerilerinin ve bunun sonucunda problem çözme becerisinin de yüksek olmasının bakımın kalitesine yansıdığı ifade edilmektedir (13, 24, 29-31). Ancak hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada duygusal zekâ ile problem çözme becerileri arasında negatif yönde bir ilişki saptanmasına rağmen aynı zamanda sosyal olarak daha aktif olan öğrencilerin duygusal zekâlarının daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (5). Çalışmada sosyallik alt boyutu ile hemşirelerin mesleki değerleri alt boyutları arasında da düşük düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bu nedenle sosyal olarak daha aktif olan öğrencilerin hemşireliğin mesleki değerlerinin olumlu etkileneceği düşünülmektedir. Sosyallik becerinin yalnızca duygusal zekâ düzeyini değil meslekten doyum alma düzeyini de artıracığı ön görülmektedir (8).

Çalışma da meslekten doyum almayı önemli düzeyde etkileyen faktörlerden biri olan mesleği kendi isteği ile ve severek seçmenin duygusal zekâ puanları üzerine istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Literatürde hemşirelik değerleri ile duygusal zekânın karşılaştırıldığı bir çalışmada hemşirelerin mesleklerini severek yapma durumlarının hemşirelik değerleri ve duygusal zekâ düzeyleri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir (15). Ancak çalışmamızda öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek seçmeleri ve HMDÖ-R ölçeği alt boyutları ve toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Öğrencilerin toplam duygusal zekâ alt boyutu puanlarının hemşirelik değerleri ile pozitif yönde orta düzeyde ilişkili olduğu saptanmıştır. Orak Niksarlı'nın (2017) hastanede çalışan hemşireler ile yaptığı çalışmada da aynı sonuca ulaşılmıştır (15). Ayrıca çalışmamızda erkek öğrencilerin hemşirelik değerleri ölçeği toplam ve alt boyutlarının, duygusal zekâ ölçeği toplam duygusal zekâ alt boyutu ile yüksek diğer alt boyutları arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişkide olduğu bulunmuştur. İlginç bir şekilde, kız öğrencilerin hemşirelik değerleri ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının, duygusal zekâ ölçeği toplam duygusal zekâ alt boyutu ile orta düzeyde, diğer alt boyutları ile düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişkide olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgular erkek hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik değerlerinin duygusal zekâlarından kız öğrencilere göre daha yüksek düzeyde etkilendiğini göstermektedir. Görüş ve arkadaşlarının çalışmasında duygusal zekâ karşılaştırması yapılmasa da (2016) erkeklerin ve profesyonel değerler konusunda eğitim alanların profesyonel değerler ölçeği puanları daha yüksek olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin aldıkları eğitimin duygusal zekâlarını ve dolayısıyla hemşirelik değerleri algılarını etkilediği düşünülmektedir. Orak Niksarlı'nın (2017) çalışmasında hemşirelerin duygusal zekâları arttıkça mesleki değerlerinin de güçlendiği sonucuna varılmıştır (17). Tüm bu bulgular sonucunda, öğrencilerin duygusal zekâlarının aldıkları eğitim ile gelişmesi sağlanabilirse hemşirelik değerleri ölçeğinin alt boyutları olan bakım verme, profesyonellik ve güven alt boyut becerilerinin de gelişeceği varsayımında bulunulabilmektedir. Bu sayede hemşirelik öğrencileri kendine güvenen ve güvenilen, otonomisi olan ve empati yapabilme becerilerine sahip, insanı bir bütün olarak görebilen profesyoneller olarak mezun olacaklardır. Hemşirelik mesleği gibi, duyguların önemli rol oynadığı mesleklerde, sadece teknik deneyim değil, psikoloji odaklı bakım, kendisinin ve bakım verdiği grubun duygularının farkında olunmasının yani empati yapmasının mesleğin gelişmesinde ve ilerlemesinde önemli rol oynayacağı belirtilmektedir (7). Bu nedenle duygusal zekâ, klinik karar verme, eleştirel düşünme, pratikte bilgi kullanımı ile hemşirelerin verdikleri bakımın kalitesini etkileyebilecek önemli bir özellik olarak kabul edilmektedir. Ayrıca duygusal zekânın yüksek olması ile iş performansı ve hasta memnuniyeti arasında pozitif yönde ilişki olduğu belirtilmektedir (29). Uluslararası Hemşireler Konseyi (ICN) hemşirelik mesleğinin en önemli değerinin sağlıklı/hasta bireyin esenliği olduğunu vurgulayarak, temel değerini yararlılık olduğunu kabul etmiştir (31). Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinde duygusal zekânın yüksek olmasının hemşireliğin mesleki değerleri üzerine etkili olmasının önemli bir sonuç olduğu görülmektedir.

Kısıtlılıklar

Araştırma tek bir kurumda gerçekleştirildiği için sonuçları tüm hemşirelik öğrencileri için geçerli değildir.

Sonuçların Uygulamada Kullanımı

Hemşirelik öğrencilerinin cinsiyetlerine göre duygusal zekâ düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Kız öğrencilerin erkeklere göre HMDÖ-R puanlarının daha yüksek olması mesleki değerlere uyumlarının daha güçlü olduğunu göstermiştir. Ancak erkek öğrencilerin hemşirelik değerlerinin duygusal zekâlarından kız öğrencilere göre daha yüksek düzeyde etkilendiği saptanmıştır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha duygusal bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin cinsiyet farkı olmaksızın duygusal zekâ düzeyleri ile hemşirelik mesleği değerlerini algılarının doğru orantılı arttığı görülmüştür. Ayrıca hemşirelik öğrencilerinin cinsiyet farkı olmaksızın mesleklerini sevenlerin duygusal zekâ düzeylerinin yüksek olduğu ancak bu durumun hemşirelik mesleği değerlerini etkilemediği saptanmıştır. Bu durumun, hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâlarının mesleklerini sevmek yapmalarını sağlayacağını ve dolaylı olarak hasta bakım kalitesi ve memnuniyeti ile hemşirelerin mesleklerinden aldıkları doyumunu artıracığı düşünülmektedir. Ayrıca duygusal zekâ düzeyi yüksek olan öğrencilerin empati yapma, liderlik, iletişim, stresle başetme, problem çözme, eleştirel düşünme, öz kontrol ve iyi oluşluk hallerinin yüksek olması beklenmektedir. Hemşirelik eğitiminde, öğrencilerin duygusal zekâlarını artırıcı eğitim programları ve yöntemlerinin kullanılması önerilmektedir.

Bilgilendirme

Yazarların katkı oranı beyanı şu şekildedir: fikir ve kavram HO, HY; tasarım HY, HO; denetleme ve danışmanlık HO; veri toplama ve işleme HY; analiz ve yorum HY, EU, HO; kaynak taraması HY, EU, HO; makalenin yazımı HY, EU; eleştirel düşünme HY, HO. Araştırma ile ilgili herhangi bir projeden ya da firmadan destek alınmamıştır. Araştırmanın bütçesi araştırmacılar tarafından karşılanmıştır. Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Ayrıca sorumlu olduğumuz araştırmada herhangi bir firma ile çıkar ilişkisi bulunmamaktadır. Araştırmanın yapılabilmesi için bir üniversitenin Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 13.4.2017 Tarih 2017/08-17 karar numaralı etik kurul izni alınmıştır.

Kaynaklar

- Petrides KV, Fredericson N, Furnham A. The role of trait emotional Intelligence in academic performance and deviant behaviours at school. *Pers Individ Dif* 2004; 36(2): 277-293. doi: [10.1016/S0191-8869\(03\)00084-9](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00084-9)
- Petrides KV, Furnham A. Trait emotional intelligence: Psychometric investigation with reference to established trait taxonomies. *Eur J Pers* 2001;15(6): 425-448. doi:[10.1002/per.416](https://doi.org/10.1002/per.416)
- Salavera C, Usan P, Jaire L. Emotional intelligence and social skills on self-efficacy in Secondary Education students. Are there gender differences? *Journal of Adolescence* 2017;60(1):39-46. doi:[10.1016/j.adolescence.2017.07.009](https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2017.07.009)
- Cerit B, Öz F. Hemşirelerin duygusal zekâ düzeyleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişki. *Sağlık Akademisi Kastamonu* 2019;4(1):1-21. doi: [10.25279/sak.459199](https://doi.org/10.25279/sak.459199).
- Köşgeroğlu N, Balcı Alparslan G, Babadağ B, Öztürk B, Ünver G. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ve problem çözüme becerileri. *JSHSR* 2020;7(56):1969-1977.
- Soylu P, Yılmaz M. Psikiyatri kliniğinde çalışan hemşirelerin duygusal zekâ düzeyleri ile stresle baş etme tarzları arasındaki ilişki. *Sağlık ve Toplum* 2017; 27(3):38-47.
- Parsa Yekta Z, Mahbobeh A. Concept analysis of emotional intelligence in nursing. *Nurs Pract Today* 2015;2(4):158-163.
- White DE, Grason S. The importance of emotional intelligence in nursing care. *J Comp Nurs Res Care* 2019;4:152. doi: [10.33790/jcnrc1100152](https://doi.org/10.33790/jcnrc1100152)
- Çankaya M, Eriş H. Hemşire ve ebelerin duygusal zekâ düzeylerinin tespitine yönelik bir çalışma. *ESoDer* 2020;19(74):656-664. doi:[10.17755/esosder.567278](https://doi.org/10.17755/esosder.567278)
- Acaroğlu R. Revize edilen hemşirelerin mesleki değerleri ölçeği Türkçe formunun güvenilirlik ve geçerliği. *FN Hem Derg* 2014; 22(1):8-16.
- Babadağ K. Hemşirelik ve Değerler. 1. Basım. Ankara Alter Yayıncılık; 2010.
- Orak NŞ, Alpar ŞE. Hemşirelerin profesyonel değerleri ölçeğinin, geçerlik güvenilirlik çalışması. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 2012;2(1):22-31.
- Göriş S, Kılıç Z, Ceyhan Ö, Şentürk A. Hemşirelerin profesyonel değerleri ve etkileyen faktörler. *J Psychiatr Nurs* 2014;5(3):137-142.
- Sevindik F, Uncu F, Güneş Dağ D. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *FÜ Sağ Bil Tıp Derg* 2012; 26(1): 21-26.
- Orak Niksarlı E. Hemşirelikte mesleki değerler ve duygusal zekâ ilişkisinin incelenmesi. *TC. Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul, 2017:97.*
- Çolak Okumuş D, Uğur E. Hemşirelerin duygusal zekâ düzeylerinin bakım davranışlarına etkisi. *ACU Sağlık Bil Derg* 2017;(2):104-109.
- Sabancıoğulları S, Doğan S. Profesyonel kimlik gelişimi ve hemşirelik. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2012;15(4):275-282.
- Petrides K V, Furnham A. On the dimensional structure of emotional intelligence. *Pers Individ Dif* 2000;29:313-320.
- Deniz ME, Özer E, Işık E. Duygusal zekâ özelliği ölçeği- kısa formu: geçerlik güvenilirlik çalışması. *Education and Science* 2013;69(38):407-419.
- Petrides KV. Technical Manual for the Trait Emotional Intelligence Questionnaires (TEIQue). 1. Edition. London Psychometric Laboratory; 2009: 2-24.
- Petrides KV, Vernon PA, Schermer JA, Ligthart L, Boomsma DI, Veselka L. Relationships between trait emotional intelligence and the big five in the Netherlands. *Pers Individ Dif* 2010;48(8):906-910.
- Weis D, Schank MJ. Development and psychometric evaluation of the nurses professional values scale-revised. *J Nurs Meas* 2009;17(3): 221-231.
- Talmana K, Huplia M, Rankinb R, Engblomc J, Haavistoa E. Emotional intelligence of nursing applicants and factors related to it: A cross-sectional study. *Nurse Education Today* 2020;85(February):104271.doi:[10.1016/j.nedt.2019.104271](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.104271)
- Heydari A, Kareshki H, Reza Armat M. Is nurses' professional competence related to their personality and emotional intelligence? A cross-sectional study. *J Caring Sci* 2016;5(2): 121-132. doi: [10.15171/jcs.2016.013](https://doi.org/10.15171/jcs.2016.013).
- Karadağlı F. Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değer algıları ve etkileyen faktörler. *Mersin Univ Sağlık Bilim Derg* 2016;9(2):81-91.
- Carragher J, Gormley K. Leadership and emotional intelligence in nursing and midwifery education and practice: a discussion paper. *J Adv Nurs* 2017;73(1):85–96. doi: [10.1111/jan.13141](https://doi.org/10.1111/jan.13141).
- Culha Y, Acaroğlu R. The relationship amongst student nurses' values, emotional intelligence and individualised care perceptions. *Nurs Ethics* 2019, Vol. 26(7-8) 2373–2383. doi: [10.1177/0969733018796682](https://doi.org/10.1177/0969733018796682)
- Parandeh A, Khaghanizade M, Mohammadi E, Nouri JM. Factors influencing development of professional values among nursing students and instructors: A Systematic Review. *Global J Health Sci* 2015; 7(2): 284-93. doi:10.5539/gjhs.v7n2p284
- Raghuir AE. Emotional intelligence in professional nursing practice: A concept review using Rodgers's evolutionary analysis approach. *International Journal of Nursing Sciences* 2018;5(2):126-130, doi: [10.1016/j.ijnss.2018.03.004](https://doi.org/10.1016/j.ijnss.2018.03.004)
- Altıok MY, Özer S, Nacar H, Yaman Z, Sungur MA. Klinisyen hemşirelerde duygusal zekâ: nitel ve nicel verilerle mersin örneği. *Mersin Univ Sağlık Bilim Derg* 2015;8(2):48-59.
- International Council of Nurses. The ICN Code of Ethics. Second Edition. ICN. Geneva. Switzerland; [online] 2012:1-10. URL: https://www.icn.ch/sites/default/files/inline-files/2012_ICN_Codeofethicsfornurses_%20eng.pdf. 10 Haziran 2020